

PORADNIK DLA ZASTĘPOWYCH

"Gdybym dziś mógł wybierać miejsce, które chciałbym zajmować w ruchu, to chciałbym być zastępowym."

Robert Baden-Powell

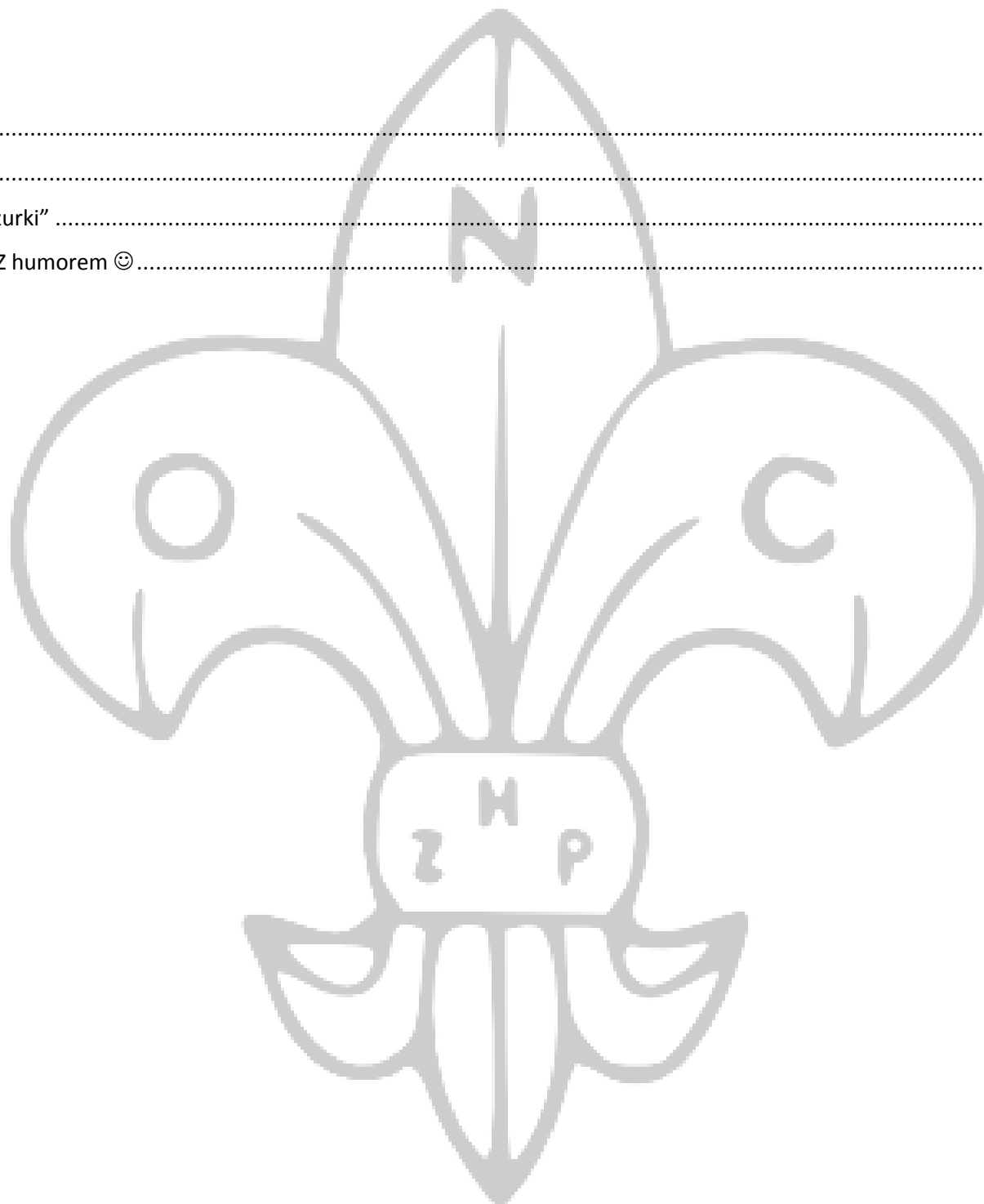
Materiały z Kursu Zastępowych „Szkoła Wodzów” przeprowadzonego w dniach 21-23.10.2011 w Starej Dąbrowie

Opracowała:
Pwd. Anna Wiśniewska
Przy pomocy instruktorów Hufca Celestynów
Praca podharcmistrowska

Spis treści

Wstęp.....	4
ZASTĘPOWY JAKO LIDER, SYLWETKA ZASTĘPOWEGO.....	5
PRAWO, HARCERSKI STYL.....	6
Przyrzeczenie Harcerskie.....	6
Prawo Harcerskie.....	7
OBRZĘDOWOŚĆ.....	9
„Kafle obrzędowości”.....	9
ZASADY DOBREJ ZBIÓRKI.....	10
Czego uczyć zastęp?.....	12
Pomysły na zbiórkę i akcję zarobkową.....	12
HARCERSKIE FORMY PRACY.....	13
DOKUMENTACJA ZASTĘPU.....	15
Dane członków zastępu.....	15
Plan pracy zastępu.....	15
Konspekt zbiórki.....	18
Zeszyt pracy zastępu.....	20
Siatka alarmowa.....	20
Dodatkowo.....	21
STOPNIE I SPRAWNOŚCI.....	21
Stopnie.....	21
Sprawności.....	22

ZADANIE ZESPOŁOWE.....	24
BEZPIECZEŃSTWO.....	24
Fragmety „Księgi Jaszczurki”	26
MĄDROŚCI KURSOWE - Z humorem ☺.....	29

Wstęp

Druhu Zastępowy, Druhno Zastępowa!

Moment otrzymania przez Ciebie brązowego sznura jest znakiem, że drużynowy bądź drużynowa darzy Cię ogromnym zaufaniem. To zaszczyt, ale jednocześnie wezwanie do służby - pracy wymagającej zaangażowania i poświęcenia.

To dla Ciebie jest ten poradnik! Ma on posłużyć pomocą w chwili, gdy brakuje pomysłów, gdy potrzebujesz pomocy, albo gdy chcesz upewnić się, że na pewno dobrze pamiętasz wszystko z zajęć z Kursu Zastępowych „Szkola Wodzów”. Posiadanie patentu zastępowego to jedno, a wykorzystanie zdobytych umiejętności - to drugie. Życzę Ci powodzenia w prowadzeniu zastępu, uznania w oczach drużynowego, rodziców... ale przede wszystkim w oczach Twoich harcerzy. To oni będą w Ciebie zapatrzeni i to oni, oni ile przyświecisz im przykładem i pozytywną postawą, potraktują Cię jak autorytet i za swoim Wodzem pójdą wszędzie.

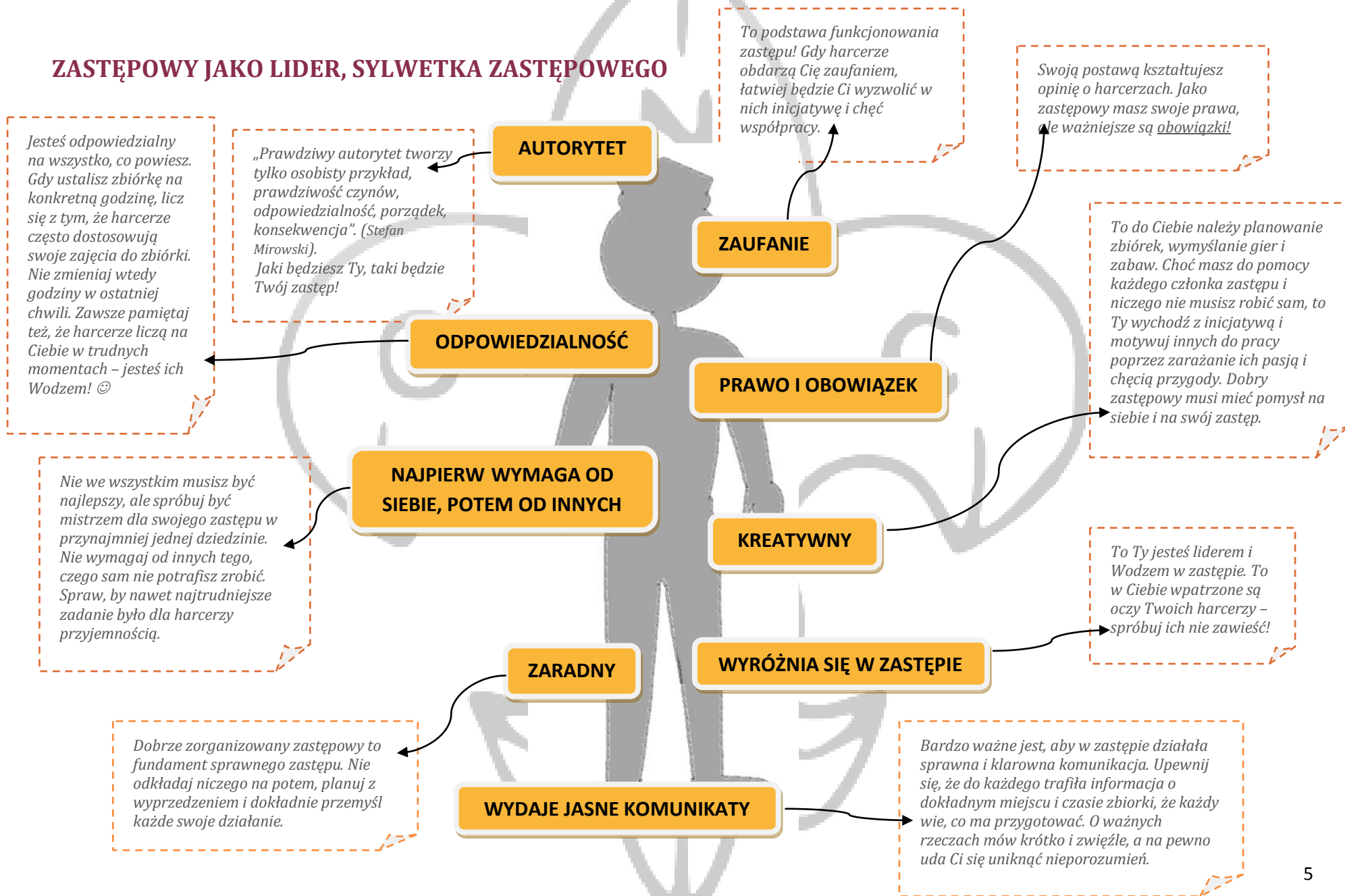
W każdej chwili, gdy pojawiają się wątpliwości, sięgaj do poradnika.

I pamiętaj o złotej zasadzie:

„Jeśli czegoś nie wiesz, zapytaj kogoś, kto wie”. ☺

Powodzenia, Wodzu!

ZASTĘPOWY JAKO LIDER, SYLWETKA ZASTĘPOWEGO

PRAWO, HARCERSKI STYL

Podstawą pracy harcerskiej jest rozwój, możliwy do osiągnięcia poprzez stawianie wyzwań i pokonywanie wszelkich trudności. Praca harcerska powinna być przede wszystkim ciekawa, zorganizowana i niezbyt trudna, o określonym celu i jasno sprecyzowanych działaniach. Jednak pamiętaj, żeby zawsze była autentyczna i prawdziwa.

Czy poznanie dziejów harcerstwa, nauka i zdobywanie umiejętności z zakresu technik harcerskich czy samodoskonalenie musi wiązać się z całymi godzinami spędzonymi nad książką czy wielostronicowym poradnikiem? A może na nudnym wykładzie prowadzonym przez zastępowego bądź drużynowego, czy może na zbiórce, która polega na uważnym słuchaniu i zapamiętywaniu faktów recytowanych przez „wykształconego” harcerza? ...Otóż nie! Harcerstwo opiera się na **NAUCE W DZIAŁANIU!** Zamiast planować mini kursy teoretyczne - zaplanuj grę mającą na celu poznanie faktów z życia postaci historycznej, czy zapoznanie z jedną z technik harcerskich. Zapomnij o dyktowaniu definicji - od razu przejdź do działania. Postaw na eksperymentowanie i samodzielne dochodzenie wiedzy i umiejętności. Zamiast rozmów na temat drzew czy zwierząt leśnych - zaproponuj wycieczkę do lasu!

Przysięga Harcerska - rozwinięcie wg hm. Stefana Mirowskiego:

MAM SZCZERĄ WOLĘ, to znaczy dobrowolnie, bez niczyjego nakazu, bez żadnego przymusu, **CAŁYM ŻYCIEM**, ze wszystkich sił mego ducha, z całego serca, wykorzystując wszystkie dane mi możliwości **PEŁNIĆ SŁUŻBĘ BOGU**, który stanowi uosobienie najwyższych ideałów, takich jak miłość, prawda, dobro, sprawiedliwość, wolność, piękno, przyjaźń i braterstwo, wiara, nadzieja. Ideały te łączą wszystkich ludzi dobrej woli, niezależnie od pochodzenia, narodowości, wyznania, wywodzą się z norm moralnych opartych na uniwersalnych, etycznych i kulturowych tradycjach chrześcijaństwa. Wyznawany przeze mnie system wartości kształtuję samodzielnie podążając w kierunku wskazanym przez Prawo Harcerskie. Pragnę służyć **POLSCE**, ojczyźnie moich przodków, o której honor, niepodległy byt, tradycje i kulturę walczyli czynem i słowem, którą otrzymałem w spadku jako bezcenną wartość mego pokolenia, którą z całym jej bogactwem duchowym i materialnym mam przekazać moim następcom. Stale poszerzam świat moich myśli i uczuć, wierny zasadzie, że więcej wiedzieć, to głębiej pokochać. Szanuję prawa innych państw i narodów. Chcę **NIEŚĆ CHĘTNĄ POMOC BLIŹNIM** nie tylko wtedy, gdy o pomoc proszą, ale zawsze wtedy, gdy czujnym okiem dostrzegę, że na drodze mego życia stanął ktoś, kto potrzebuje pomocy, opieki, wsparcia, pocieszenia. Mam **BYĆ POSŁUSZNYM PRAWU HARCERSKIEMU**, chcę, by Ono było zawsze wskazówką mego postępowania, by ono decydowało zawsze o zgodności moich myśli, słów i uczynków. Moje Przysiężenie nie jest przysięgą ani ślubowaniem. Przestrzeganie Prawa Harcerskiego jest sprawą mego honoru i źródłem radości "wędrowka ku szczęściu". Za wypełnienie Przysiężenia odpowiadam przed własnym sumieniem

Prawo Harcerskie - komentarz Głównej Kwatery ZHP obowiązujący od 2008 roku

1. HARCERZ SUMIENNIE SPEŁNIA SWOJE OBOWIĄZKI WYNIKAJĄCE Z PRZYRZECZENIA HARCERSKIEGO

Całym życiem, nie tylko na zbiórce, rajdzie i obozie, harcerz stara się przestrzegać Prawa Harcerskiego. Wszystkie swoje obowiązki wykonuje jak najlepiej potrafi. Jest dobrym Polakiem - pilnym uczniem, aktywnym młodym obywatelem. Jest także dobrym synem lub córką, dobrym kolegą i przyjacielem. Inni zawsze mogą na niego liczyć. Wie, jak zgodnie ze swoją religią może służyć Bogu. Jest harcerzem, aby się rozwijać i być coraz lepszym człowiekiem.

2. NA SŁOWIE HARCERZA POLEGAJ JAK NA ZAWISZY

To znaczy, że jeśli harcerz coś obieca, to na pewno spełni swoją obietnicę, jeśli mówi o czymś, to można mu wierzyć.

3. HARCERZ JEST POŻYTECZNY I HARCERZ NIESIE POMOC BLIŹNIM

Harcerz poproszony o pomoc - na pewno nie odmówi, bo na harcerza zawsze można liczyć. Ale harcerz nie czeka, aż ktoś zwróci się do niego o pomoc - sam dostrzeże ludzi, którzy potrzebują jego pomocy, miejsca, gdzie może być przydatny.

4. HARCERZ W KAŻDYM WIDZI BLIŹNIEGO A ZA BRATA UWAŻA KAŻDEGO INNEGO HARCERZA

Dla harcerza każdy człowiek jest ważny. Harcerz nie przechodzi obojętnie obok tych, którym dzieje się krzywda, jest wrażliwy na problemy innych. W kontaktach międzyludzkich jest otwarty i tolerancyjny, stara się zrozumieć każdego człowieka, odnaleźć w nim to, co wartościowe. Potrafi zdobyć prawdziwych przyjaciół. Do harcerza, jak do kogoś z najbliższej rodziny, w każdej sprawie może zwrócić się każdy inny harcerz i każdy skaut, wiedząc, że znajdzie w nim niezawodnego przyjaciela, któremu zawsze można zaufać.

5. HARCERZ POSTĘPUJE PO RYCERSKU

Harcerz ma poczucie własnej godności i szanuje godność innych ludzi. Ma zasady życiowe, którymi się kieruje, dąży do celu, zawsze przestrzegając obowiązujących reguł. Nie boi się przeciwstawić nieuczciwości, nietolerancji i przemocy. Swym postępowaniem dowodzi, że warto być człowiekiem uczciwym, kulturalnym i honorowym.

6. **HARCERZ MIŁUJE PRZYRODĘ I STARA SIĘ JĄ POZNAĆ**

Harcerz żyje blisko natury, dlatego chce ją jak najlepiej poznać i dobrze zrozumieć. Żyje w zgodzie z przyrodą, w sposób jak najbardziej dla niej przyjazny. Jest dla kolegów i rodziny wzorem, jak w codziennym życiu chronić środowisko naturalne - oszczędza wodę i energię elektryczną, segreguje odpady.

7. **HARCERZ JEST KARNY, POSŁUSZNY RODZICOM I WSZYSTKIM SWOIM PRZEŁOŻONYM**

Harcerz ma zaufanie do swoich rodziców i przełożonych, wie, że chcą dla niego jak najlepiej, dlatego sumiennie wykonuje powierzone przez nich obowiązki. Szanuje ich, dlatego jest z nimi szczery - potrafi wyrazić swoją opinię, gdy myśli inaczej.

8. **HARCERZ JEST ZAWSZE POGODNY**

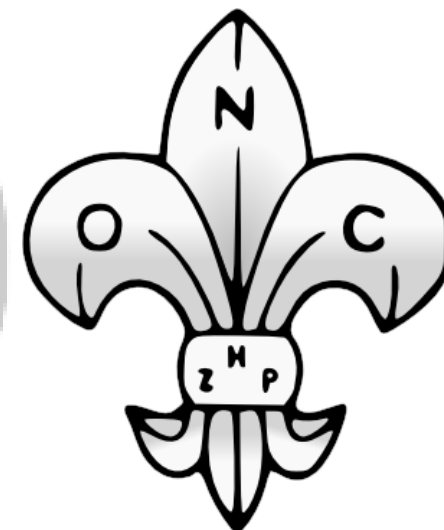
Harcerza można poznać po tym, że to, co robi, sprawia mu radość. Jest pozytywnie nastawiony do ludzi. Swoją radością i poczuciem humoru potrafi pomóc innym. Nawet w trudnych sytuacjach umie zachować optymizm, aby łatwiej poradzić sobie z problemami.

9. **HARCERZ JEST OSZCZĘDNY I OFIARNY**

Harcerz potrafi mądrze gospodarować pieniędzmi i wszystkim, co posiada. Szanuje pracę innych ludzi. Odpowiedzialnie korzysta z tego, co jest wspólne w domu, szkole i drużynie. Potrafi dzielić się z innymi tym, co ma - nie tylko przedmiotami, ale również swoim czasem, umiejętnościami.

10. **HARCERZ JEST CZYSTY W MYŚLI, MOWIE I UCZYNKACH, NIE PALI TYTONIU I NIE PIJE NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH**

Harcerz myśli, mówi i postępuje tak, aby zasłużyć na miano kulturalnego człowieka, dobrego ucznia i kolegi. Nie życzy innym źle, nie mówi o innych źle, jest wobec innych uczciwy. Harcerz chce być silny i zdrowy, dlatego dba o higienę, właściwie się odżywia, wie, jak szkodliwe dla zdrowia jest picie alkoholu, palenie papierosów i próbowanie narkotyków. Chce być sprawny, dlatego potrafi mądrze dzielić czas na korzystanie z telewizji i komputera oraz ruch na świeżym powietrzu.

OBRZĘDOWOŚĆ

Obrzęd - zespół uświęconych tradycją, często określonych przepisami, czynności i praktyk o znaczeniu symbolicznym, towarzyszących jakiejś uroczystości o charakterze rodzinnym, społecznym, politycznym czy religijnym.

Obrzędowość możemy porównać do pieca, który daje ciepło w zastępie. Dzięki temu ci, którzy się wokół niego skupiają znajdują się w miłej i rodzinnej atmosferze. Im więcej kafli zbudujesz w swoim zastępowym piecu, tym cieplejsza i lepsza atmosfera będzie w nim panowała.

„Kafle obrzędowości”

Nazwa	Proporzec	Godło	Piosenka
Okrzyk	Kronika	Skarbiec	Szyfr
Język	Kalendarz	Pseudonimy	Legenda
Symbol	Totem	Kolor	Funkcje

Obrzędowość to coś, co odróżnia nas od innych. Sprawia, że jesteśmy inni niż pozostali, wyróżnia nas spośród tłumu harcerzy. Obrzędowość czyli to, co było, jest, ale także to, co będzie. To wspomnienia z życia Twojego zastępu zebrane w zastępowej kronice i wszystkie wspólnie spędzone chwile uwiecznione na pamiątkowych zdjęciach. To piosenki, które możemy śpiewać wiele razy, a mimo to wciąż będą nam tak samo bliskie, wciąż będą tak samo wzruszały i przypominały to, co przeżyliśmy razem. Obrzędowość zastępowa czyli to, czym żyjemy i co przede wszystkim tworzy atmosferę zastępu - to jego duch.

Każdy najmniejszy element obrzędowości to jeden kafelek. Jeśli połączymy je wszystkie, dodając odrobinę miłości, przyjaźni, zrozumienia, zaufania, wyrozumiałości, troski, pogody ducha i wszystkiego, co tylko w nas najpiękniejsze, wówczas zbudujemy piec - **obrzędowy piec**, w którym zawsze będzie tlił się ogień.

ZASADY DOBREJ ZBIÓRKI

**ABY ZBIÓRKA BYŁA UDANA, MUSI BYĆ
ODPOWIEDNIO WCZEŚNIEJ PRZYGOTOWANA!**

Warto, abys poznał zasady dobrej zbiórki, żeby w Twoim zastępie nigdy nie brakowało harcerzy i aby przychodzili oni na zbiórki zastępu z ochotą i wielką przyjemnością. Tylko... czy na pewno wszyscy wiedzą, czym właściwie taka zbiórka jest?

Co to jest zbiórka?

Zbiórka - jest to spotkanie o tematyce harcerskiej trwające 1,5-4h (maksymalnie 24h) jednej z jednostek organizacyjnych np. zastępu, drużyny, szczepu lub hufca.

Zbiórka ma określony plan stworzony przez harcerza prowadzącego zbiórkę. Najczęściej jest to **zastępowy** w przypadku zbiórki **zastępu**, **drużynowy** w przypadku zbiórki **drużyny** lub też harcerz przez nich wyznaczony, np. z-ca zastępowego lub przyboczny.

- ✓ Zawsze pamiętaj, że zbiórka musi być dokładnie przemyślana. Należy odpowiednio wcześniej przygotować wszelkie rekwizyty i materiały.
- ✓ Nawet najlepiej przygotowana zbiórka plenerowa nie odbędzie się w trakcie ulewy... Pamiętaj więc, by wymyślić alarmową wersję zbiórki i mieć coś w zanadru.
- ✓ Wystrzegaj się zbiórek o niczym!

Zasada logicznego ciągu

Wyznacz cel, temat i uzgodnij to z drużynowym. Logiczny ciąg to kolejność elementów na zbiórce – tworzą ciąg przyczyn i skutków. Bez powiązania wszystkich elementów z tematem i logicznego ciągu zbiórka nie będzie zwarta, harcerze trudniej będą orientować się w zasadniczym celu: po co to wszystko i czego się od nich oczekuje. Jest to podstawowa zasada Wodzów.

Zasada 4 stałych elementów zbiórki

- ✓ **obrzędowe harcerskie rozpoczęcie** (powitanie, okrzyk, pieśnią, apel),
- ✓ **gry, harców, pracy zastępu lub służby** (element ruchowy, śpiew),
- ✓ **gawędy** (podsumowania gry) i **rady zastępu** (spraw organizacyjnych) oraz **rywalizacji w zastępie**,
- ✓ **obrzędowe harcerskie zakończenie** (pieśni pożegnalne, krąg).

Zasada przemienności elementów zbiórki

Dobrze zastosowane elementy, gdzie zajęcia dynamiczne przeplatają się ze statycznymi (np. gawęda- płas- quiz- musztra) spowodują, że harcerze się nie zanudzą, nabiorą doświadczeń i wiedzy itd. Jest to prawdziwa sztuka, która skłania do poszukiwania „scenariusza gry, a nie samych zasad”.

Zasada tempa (zmienności i wartkości)

Zbiórka zastępu nie może się rozwlekać. Tempo przeplata fragmenty szybkiego działania i fragmenty statyczne. Zbiórka powinna raczej pozostawiać niedosyt tuż za kulminacją (gry, podsumowania). Dobrze zastosowana zasada tempa daje poczucie sprawnego działania i zarazem niedosytu, który sprawi że harcerze będą cenili zbiórkę i czekali na nią.

Zasada coś nowego, coś starego

Każda zbiórka powinna wykorzystywać te umiejętności, które harcerze w zastępie posiadli, ale jednocześnie powinien pojawić się nieznany element np. okrzyk, piosenka. To podstawowa zasada poznawania coraz to nowych rzeczy i przygotowywania się do pełnienia służby.

Zasada zaskoczenia

Każda zbiórka musi być czymś nowym - ale na każdej zbiórce musi być coś, co postawi harcerzy przed koniecznością wyboru. Zaskoczenie to ciągły pomysł na coś, co będzie magnesem, coś, co każe wybierać harcerzom i coś, co da nadzieję na przygodę w harcerstwie.

Zasada podziału pracy w zastępie

Zastępowy jest wodzem, a każdy harcerz ma swoje miejsce w zastępie. Prawdziwa siła wychowania do odpowiedzialności to podział wszystkich funkcji w zastępie - od zapiewajły, przez skarbnika, kronikarza, zwiadowcę i funkcyjnego zastępu. To samo przekłada się na przygotowanie zbiórki, w którą możliwie każdy coś wkłada - choćby miał przynieść świecę, narysować mapę, czy przygotować wystrój.

Zasada samodzielności i inicjatywy harcerzy

Harcerz nie może być wyręczany, nie może być prowadzony za rękę – musi umieć sam wybierać. Zastępowy zaś musi umieć uszanować pomyłki harcerzy i pozwolić, aby oni sami nauczyli się je omijać. Wówczas będą to sami cenili i potrafili. Dobry zastępowy umie wyzwolić inicjatywę ze swoich harcerzy, którzy będą współtworzyli z nim nie tylko fragmenty zbiórek, ale całe życie zastępu.

Zastępowy też się bawi!

Zastępowy jest wodzem, a harcerze idą za jego przykładem. On nie wydaje rozkazów, ale rusza na przygodę z zastępem - jako pierwszy wśród równych. Zastępowy nie jest reżyserem przedstawienia ale jednym z jego ważnych aktorów. Dotyczy to wszystkiego - nie tylko wspólnego przebywania i tworzenia, ale także i zdobywania stopni, zdobywania sprawności, pracy nad sobą i służby. "**Jeden za wszystkich wszyscy za jednego**".

Czego uczyć zastęp?

Zadaniem każdego dobrego zastępowego jest dbanie o to, żeby każdy z członków jego zastępu posiadał wiedzę i umiejętności z zakresu technik harcerskich. Twoim zadaniem, jako Wodza, jest stałe samodoskonalenie - to Ty dajesz przykład. Jeśli sam będziesz posiadał wiedzę i umiejętności, pozwoli Ci to na szkolenie swoich harcerzy. Na zbiórki możesz zapraszać gości - ratownika medycznego ZHP na zbiórkę o samarytance, starszego druha do poprowadzenia musztry, czy rozśpiewaną, grającą na gitarze druhenkę do pomocy przy śpiewankach. 😊

Pomysły na zbiórkę i akcję zarobkową

Zainteresowania

- fotografia, modelarstwo, informatyka, sport, turystyka, wiedza o świecie, literatura, teatr, malarstwo, kino, spotkania towarzyskie, ekologia, muzyka, zajęcia interpersonalne, dyskusje

Akcje zarobkowe

- kolportaż prasy, sprzedaż podręczników, doręczycielstwo, przepisywanie na komputerze, sprzedaż wysyłkowa, sprzedaż koszulek z nadrukami, kolędowanie, roznoszenie ulotek, sprzedaż ciast, pakowanie zakupów, akcja „Znicz”, sprzedaż palemek wielkanocnych

HARCERSKIE FORMY PRACY

Forma	Objaśnienie	Forma	Objaśnienie
ALARM	to sprawdzenie natychmiastowej gotowości harcerzy, a także sposobem szybkiego zmobilizowania do działania, np. alarm mundurowy	OGNIKO	to świętość dla harcerzy; dostarcza wartościowych przeżyć, uspokaja, nastraja do refleksji
GAZETKA	publikacja wydawana okresowo w pewnych stałych terminach; może być cenną i ciekawą formą pracy, jeśli wyraża rzeczywiste zainteresowania jej redaktorów i czytelników	BIEG	służy rozwijaniu oraz sprawdzeniu określonych umiejętności i zaradności harcerzy w warunkach terenowych, np. bieg sumujący zdobycie stopnia, bieg terenoznawczy
MONTAŻ SŁOWNO-MUZYCZNY	jedna z form pracy scenicznej, polega na wykorzystaniu fragmentów wierszy, prozy przy jednoczesnym korzystaniu z utworów muzycznych	FOTOGRAFIA	ma za zadanie zachowanie obrazów przemijających wydarzeń historycznych (np. z życia obozu, imprezy harcerskie); może być w formie: reportażu, fotomontażu, zdjęcia pamiątkowego
CAPSTRZYK	jest formą uczestniczenia w obchodach uroczystości, rocznic i świąt; jest sposobem wyrażania emocjonalnego stosunku harcerzy do tych wydarzeń	DYSKUSJA	biorą w niej udział wszyscy uczestnicy spotkania, ale nie każdy musi się wypowiadać; polega na rozmowie na określony temat, po której wyciągamy wnioski i dzielimy się przemyśleniami
ZLOT	zgromadzenie osób przybyłych z różnych stron w celu odbycia obrad lub wzięcia udziału we wspólnej imprezie kulturalnej, turystycznej itp.	FILM	wykorzystuje się go do utrwalenia faktów z życia zastępu czy drużyny, ale także promocji
GAWĘDA	to rodzaj krótkiego, barwnego opowiadania opartego o prostą fabułę, odnoszącego się do przykładu zachowań ludzkich, opisów i faktów z życia; celem jest wywołanie emocjonalnego stosunku do określonych spraw lub wydarzeń.	MANEWRY	powinny przypominać grę wojenną, w której różne, zaskakujące sytuacje wymagają natychmiastowej gotowości, wykazania się różnymi umiejętnościami; są sprawdzieniem odwagi, dyscypliny, umiejętności współdziałania z kolegami
DEFILADA	forma zaprezentowania się drużyny wobec innych zespołów harcerskich oraz widzów o charakterze dyscyplinującym, porządkującym.	GRY SPORTOWE	zaspokajają potrzebę ruchu, umożliwiają organizowanie nieskomplikowanej rywalizacji między jednostkami i zespołami, rozwijają sprawność fizyczną; mogą być zespołowe lub indywidualne
GRY ŚWIETLICOWE	za ich pomocą można rozwijać wiele pożytecznych cech jak logiczne myślenie, spostrzegawczość, pamięć wzrokową, wyobraźnię, np. gry planszowe, gry i zabawy towarzyskie.	GRY TERENOWE	z reguły odbywają się w lesie; podczas nich harcerze zdobywają lub sprawdzają różne swoje umiejętności, poznają okolice, ćwiczą sprawność ruchową, zmysł obserwacji
KOMINEK	odbywa się w pomieszczeniu zamkniętym, ma podobne walory co ognisko; mogą być kominki reżyserowane z wcześniej przygotowanym programem, bądź też spontaniczne z piosenkami i gawędą na wiodący temat.	HARCE	są to przede wszystkim wszelkie gry i ćwiczenia terenowe

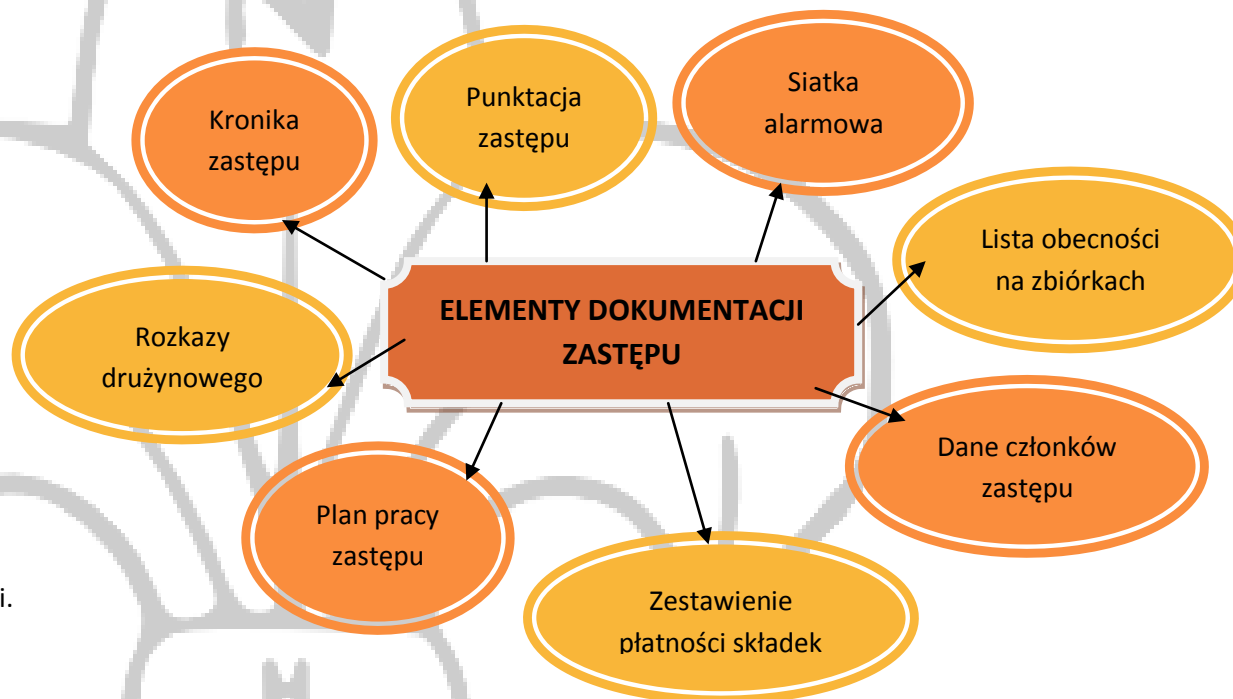
SPOTKANIE	zainicjowane spotkanie z człowiekiem, który może coś przekazać naszym harcerzom.	INSCENIZACJA (TEATR)	krótkie formy artystyczne, mogą być np. elementami kominka, ogniska; polegają na zaprezentowaniu przy udziale harcerzy sytuacji, zdarzenia; tematyka przedstawienia jest dowolna i zależy od jego motywu oraz celu.
KOMIKS	historyjka obrazkowa opatrzona krótkim tekstem, zwykle o charakterze sensacyjnym lub humorystycznym	KONKURS	przedsięwzięcie o charakterze artystycznym, rozrywkowym, sportowym, mające określony program i dające możliwość wyboru przez eliminację najlepszych wykonawców
MAKIETA	model jakiegokolwiek kompozycji przestrzennej, pomnika itd.; może zawierać elementy ruchome, służące do objaśnienia poszczególnych ruchów np. urządzeń, ludzi	WYWIAD	rozmowa mając na celu zebranie pewnych wiadomości; jest bezpośrednim kontaktem harcerzy z ludźmi uczestniczącymi w ważnych wydarzeniach itd.; tematyka jest dowolna i uzależniona od potrzeby oraz od możliwości jej przeprowadzenia
SĄD	inscenizacja rozprawy sądowej z udziałem harcerzy instruktorów, np. sąd nad poglądem, sąd nad kadrą	TURNIEJ	to forma współzawodnictwa indywidualnego lub zespołowego w zakresie wiedzy lub umiejętności, charakteryzująca się wieloetapowością.
HAPPENING	forma artystyczna dająca dużą swobodę wyrażania wizji artystycznych, wykorzystuje nagrania dźwiękowe, slajdy, filmy, grę świateł, oryginalną scenografię, rekwizyty itd.; podczas happeningu włącza się do niego osoby będące obserwatorami	RAJD	impresa turystyczna lub zawody sportowe polegające na przebyciu określonej rasy w wyznaczonym czasie przy ustalonych warunkach regulaminu, np. rajd pieszy, rowerowy, rajd tematyczny/historyczny
WYCIECZKA	wędrówka piesza, wyjazd, podróż; ma konkretny cel i temat, np. wycieczka terenowa, wycieczka krajoznawczo-przyrodnicza	WYSTAWA	wystawiony na pokaz zbiór wytworów działalności harcerza, zastępu czy drużyny w jakiegokolwiek dziedzinie lub okazów przyrody
ZWIAD	zbieranie wiadomości na jakiś temat, często wśród większej liczby ludzi; przedmiotem zainteresowania może być życie ludzi, obyczaje, działalność organizacji, instytucji, przyroda itd.	FLASH MOBE	grupowa akcja mająca na celu przyciągnięcie uwagi osób przypadkowych i podkreślenie rangi jakiegoś wydarzenia, problemu; wykorzystuje się efekty dźwiękowe, ruch, taniec itp.
AKCJA ZAROBKOWA	działania zastępu, drużyny, szczepu lub hufca podjęte w celu zebrania pieniędzy na określony cel bądź działalność	WOLONTARIAT	służba na rzecz lokalnego środowiska, danej społeczności, np. służba w domu opieki społecznej, domu dziecka lub szpitalu, też schroniska dla zwierząt
MAJSTERKA	prace manualne, zajęcia plastyczne, twórcze.	SPACER	Spacer np. o charakterze historycznym, ale też przyrodniczym, krajoznawczym

Pamiętaj - najlepsze metody pracy to te, które są aktywizujące. Zamiast statycznych form, jak np. wykład, fotografia, gazetka czy makieta częściej stosuj gry i zabawy, wycieczki, a może nawet uda Ci się zrobić z zastępem ciekawy flash mobe! Do dzieła! ☺

DOKUMENTACJA ZASTĘPU

Dane członków zastępu

- ✓ Imię i nazwisko,
- ✓ Zdjęcie (dla ubarwienia dokumentacji ☺),
- ✓ Data urodzenia,
- ✓ PESEL,
- ✓ Adres,
- ✓ Telefon kontaktowy,
- ✓ Adres e-mail,
- ✓ Imiona rodziców,
- ✓ Telefony do rodziców,
- ✓ Stopień,
- ✓ Sprawności,
- ✓ Data złożenia Przyrzeczenia,
- ✓ Wyjazdy, w których brał udział.
- ✓ **ZESTAWIENIE PŁATNOŚCI SKŁADEK,**
- ✓ **LISTA OBECNOŚCI NA ZBIÓRKACH,**
- ✓ **PUNKTACJA ZASTĘPU** (zwykle) w formie tabeli.

Plan pracy zastępu

- ✓ Powinien być prawidłowo skonstruowany:
- ✓ Powinien być zatwierdzony przez Radę Drużyny,
- ✓ Archiwalne plany pracy wraz z podsumowaniem powinny być przechowywane przez kolejnych zastępowych.

TERMIN: październik-grudzień 2011

CHARAKTERYSTYKA CZŁONKÓW ZASTĘPU

Magda - mam 15 lat, jestem harcerką od 5 lat, posiadam stopień pionierki i mam otwartą próbę na samarytanę. W zastępie jestem zastępową, a w drużynie pełnię funkcję proporcowej. Chodzę do Gimnazjum im. Agnieszki Osieckiej w Krzyżanowie. Interesuję się harcerstwem i fotografią. Mam dobry kontakt z harcerkami w moim zastępie. Bardzo lubię zdobywać sprawności i namawiam harcerki w moim zastępie do tego samego.

Kasia - ma 14 lat, jest harcerką od 2 lat, posiada stopień ochotniczki i ma otwartą próbę na tropicielkę. W zastępie jest funkcyjną. Kasia chodzi do Gimnazjum im. Agnieszki Osieckiej w Krzyżanowie, interesuje się historią Polski. Jest osobą bardzo lubianą w zastępie, chętnie pomaga wszystkim harcerkom. Zwykle przychodzi na wszystkie lub prawie wszystkie zbiórki drużyny i zastępu, chętnie sama prowadzi zbiórki historyczne.

Klara - ma 14 lat, jest harcerką od roku. Ma otwartą próbę na ochotniczkę. W zastępie pełni funkcję kronikarza. Klara chodzi do Prywatnego Gimnazjum im. Lecha Wałęsy w Krzyżanowie, interesuje się biologią i ochroną przyrody. Jest osobą lubianą w zastępie. Zwykle pojawia się na wszystkich zbiórkach zastępu, ale rzadko przychodzi na zbiórki drużyny. Chętnie uczestniczy w zbiórkach o tematyce ekologicznej.

Julia - ma 14 lat, wraz z początkiem tego roku harcerskiego wstąpiła do drużyny. Nie złożyła jeszcze Przyrzeczenia. Nie pełni w zastępie żadnej funkcji. Julia chodzi do Gimnazjum im. Agnieszki Osieckiej w Krzyżanowie, interesuje się teatrem. Wydaje się być osobą lubianą, ale jeszcze jej dobrze nie znam.

Olga - ma 13 lat, wraz z początkiem tego roku harcerskiego wstąpiła do drużyny. Nie złożyła jeszcze Przyrzeczenia. Nie pełni w zastępie żadnej funkcji. Ola chodzi do Prywatnego Gimnazjum im. Lecha Wałęsy w Krzyżanowie. Interesuje się akrobatyką sportową i polskimi filmami. Jeszcze jej dobrze nie znam, ale wydaje się być sympatyczna.

CHARAKTERYSTYKA ZASTĘPU

Zastęp liczy 5 osób wraz z zastępową. Zbiórki zastępu odbywają się co tydzień w soboty, o godz. 18.00 w harcówce przy ul. Morskiej. Zastęp nie jest jeszcze w pełni umundurowany, mundury posiadają 3 harcerki. Atmosfera na zbiórkach jest dobra. Harcerki bardzo dobrze się dogadują, wspólnie rozwiązujemy wszystkie problemy. Informacje przekazywane są w zastępie sprawnie i bez zakłóceń. 2 nowe harcerki nie posiadają jeszcze ugruntowanej wiedzy harcerskiej, ale pojawiają się na wszystkich zbiórkach, więc szybko wszystko nadrobią.

OBRZĘDOWOŚĆ

Nasz zastęp nosi nazwę „Sosny”. Mamy swój własny sposób powitania i pożegnania na zbiórkach. W ubiegłym roku opracowałyśmy piosenkę i okrzyk zastępu, a Kasia uszyła proporzec na zaliczenie sprawności. Regularnie prowadzimy kronikę zastępu, którą nazwałyśmy „Opowieści starej sosny”. W tym roku na kronikarza wyznaczyłyśmy Klarę. Ustaliliśmy, że wprowadzimy do obrzędowości wyszycie swojego imienia nad prawą kieszeń munduru.

SPRZĘT ZASTĘPU

Zastęp posiada swój „majątek” w postaci busoli, 2 kompasów, apteczki i saperki. Sprzęt jest przechowywany w harcówce. Druhá odpowiedzialna za konserwację sprzętu zostanie wyznaczona w ciągu października na zbiórce nt. obrzędowości.

CELE I ZAMIERZENIA

- Zastęp rozbudowuje swoją obrzędowość,
- Wszystkie drużyny poznają podstawowe techniki harcerskie: szyfry, symbolikę, musztrę, PiP, historię, samarytanę, terenoznawstwo i pionierkę, bądź rozwiną swoją wiedzę w w/w dziedzinach,
- Drużyny zintegrują się ze sobą i powalczą o tytuł „Zastępu Roku” w drużynie.

HARMONOGRAM

DATA	TEMAT	FORMA	ODPOW.	UWAGI
PAŹDZIERNIK				
1.10	Zastęp jest wspólnotą	dyskusja	MAGDA	Przynieść nici, igły i mundury
8.10	Zaczął się na Brownsea...	gra terenowa, gawęda	MAGDA, KASIA	Przynieść koperty i kredę; (historia skautingu)
15.10	Zastęp Roku	Burza mózgow	KLARA	Wykonanie pierwszego zadania w konkursie na „Zastęp roku”
22.10	Azymut bez busoli	mini kurs, InO	MAGDA	Kupić mapę regionu - poprosić drużynową o fundusze
28.10	„Mam szczerą wolę...”	ognisko	Przyboczna	Zbiórka drużyny
29.10	Szyfrowanie, węzły	mini kursy, QUIZ	MAGDA	Wziąć linkę od drużynowej, przygotować pytania i nagrody na quiz

LISTOPAD				
5.11	Nareszcie wolna!	kominek	KASIA	Pamiętać o zapalkach!
12.11	In memorial	rajd	Drużynowa	Wyjście drużyną
19.11	Wieczór z polskim filmem	projekcja filmu	OLGA	Przynieść rzutnik z Komendy Hufca, przynieść laptop, poinformować wcześniej, żeby przynieść poczęstunki.
25.11	Czy jesteś eko?	zwiad	Przyboczny	Zbiórka drużyny
26.11	Harce na śniegu	zabawa	MAGDA	Przygotować zestaw zabaw i ćwiczeń, przynieść termos z herbatą
GRUDZIEŃ				
3.12	„Przybieżeli do Betlejem...”	próba	JULIA	Przygotować scenariusz jasełek
10.12	„Przybieżeli do Betlejem...”	próba	JULIA	Wszyscy są zobowiązani do przyniesienia kostiumów na zbiórkę
16.12	Biesiada wigilijna ☺	biesiada	Rada Drużyny	Zbiórka drużyny
17.12	„Przybieżeli do Betlejem...”	Śpiewanki, akademia	JULIA, MAGDA	Występ zastępu na wigilii instruktorskiej
24.12	Święta	-	-	--
31.12	Sylwester	-	-	--

Konspekt zbiórki

- ✓ Powinny być przygotowywane zgodnie z przyjętym przez zastępowego wzorem,
- ✓ Muszą zawierać podstawowe informacje, tj. czas i miejsce zbiórki oraz jej temat i wykorzystywaną przez zastępowego formę pracy.
- ✓ Powinny być przechowywane chronologicznie.

Przykładowy konspekt zbiórki:

Temat: "Nic nie znaczą słowa *Przrzeczenia*, jeśli się wielokrotnie nie przełamamy w pryzmacie codziennego życia." (J. Falkowska)

Cele:

- Poznanie i praca z pierwszym punktem Prawa Harcerskiego
- Poznanie genezy pseudonimów bohatera drużyny - praca z bohaterem

Formy pracy:

- Gra terenowa
- Gra świetlicowa
- Gawęda
- konkurs

Przebieg:

1. Obrzędowe rozpoczęcie zbiórki - apel drużyny
2. Gra terenowa.

Temat: Geneza pseudonimów Tadeusza Zawadzkiego

Miejsce : Celestynów ulice: Żurawia ,Kościuszki, Reymonta, Dębowa

Przebieg :

- a) Harcerze dzielą się na patrole i wychodzą na trasę, na której poruszają się po znakach patrolowych.
- b) Pierwszy punkt - Tadeusz. Uczestnicy znajdują list z informacjami, w jakich okolicznościach powstał ten pseudonim .
- c) Drugi punkt - Kotwicki. Harcerze znajdują kartony powieszono na płotach i ich zadaniem jest namalowanie na nich kotwic.
- d) Trzeci punkt - uczestnicy znajdują list z pseudonimem Lech Pomarańczowy i ich zadaniem jest wymyślenie własnych pseudonimów.
- e) Czwarty punkt - Zośka. Harcerze znajdują w liście pewne równanie, które muszą rozwiązać, czyli skojarzyć pseudonim .

- f) Punkt piąty - Kajman. Uczestnicy znajdują w liście zaszyfrowany pseudonim plus dotyczące go informacje (szyfr gaderypoluki).
- g) Gdy wszystkie patrole wrócą nastąpi podsumowanie gry i wyjaśnienie genez wszystkich pseudonimów.
Czas: ok. 45min

3. Sprawy organizacyjne (karty członkowskie ZHP, składki)
4. Zabawa „Dyrygent”
5. Gawęda „Dzban”
6. Dyskusja na temat pierwszego punktu Prawa Harcerskiego. Rysowanie własnych kamieni, określenie rzeczy ważnych. Wpisanie wniosków na tablicę myśli.
7. Piosenka „Jestem wędrowcem”
8. Podsumowanie zadania międzyzbiórkowego.
9. Zadanie międzyzbiórkowe - ogłoszenie konkursu na najciekawsze zdjęcie interpretujące punkt Prawa Harcerskiego.
10. Obrzędowe zakończenie zbiórki.

Czas trwania: 2h

Materiały:

- DO GRY: kartony, farby, koperty, papier
- Rekwizyty do gawędy „Dzban” - orzechy, kasze, woda
- Duży tekst „Harcerz sumiennie spełnia swoje obowiązki wynikające z Przrzeczenia Harcerskiego”
- Kartki do tablicy myśli, markery
- Tekst „Jestem wędrowcem”

Załączniki:

W konspekcie powinny znaleźć się teksty piosenek wykorzystanych na zbiórce, listy do gier, treść gawędy itp.

Zeszyt pracy zastępu

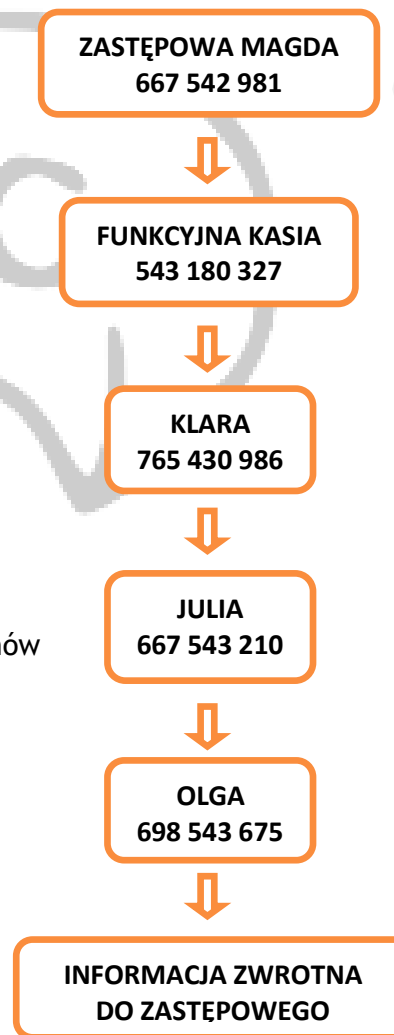
- ✓ Zeszyt pracy zastępu to podręczny dokument prowadzony przez zastępowego, w którym znajdują się niezbędne informacje na temat pracy zastępu.
- ✓ Dokument może być prowadzony w formie segregatora lub skoroszytu.
- ✓ Zeszyt powinien być prowadzony na bieżąco.

Siatka alarmowa

- ✓ Kolejność osób powiadamianych wraz z ich numerami telefonów,
- ✓ Powinna być rozdana KAŻDEMU w zastępie.

Zasady dobrze działającej siatki

- Puszczona informacja powinna wrócić do zastępowego, aby mógł sprawdzić jej wiarygodność,
- Informacja powinna być podana odpowiednio wcześniej przed zbiórką, jeżeli siatka nie działa bardzo sprawnie,
- Kolejność powiadamianych osób musi być jednoznaczna,
- Należy dokładnie określić, kto i w jaki sposób powiadamia osoby nie posiadające telefonów komórkowych,
- Należy dopilnować aby informacje nie były przetrzymywane - w przypadku nieobecności jednej osoby z siatki, powiadamiamy następną,
- Przekazywane informacje muszą być konkretne i dokładne,
- **KAŻDY POWINIEN MIEĆ KOPIĘ SIATKI.**

Dodatkowo

KRONIKA ZASTĘPU *

- ✓ Odpowiada za nią kronikarz zastępu,
- ✓ Powinna być prowadzona systematycznie,
- ✓ Powinna zawierać możliwie jak najwięcej zdjęć, ilustracji, komiksów itp.,
- ✓ Należy przekazywać ją kolejnym zastępowym.

ROZKAZY DRUŻYNOWEGO *

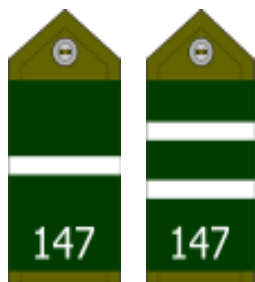
- ✓ Zebrane w formie skoroszytu,
- ✓ Uzupełniane na bieżąco,
- ✓ Uporządkowane chronologicznie.

STOPNIE I SPRAWNOŚCI

Stopnie

Stopnie są elementem metody harcerskiej, dzięki któremu harcerze zostają zmotywowani do samorozwoju. Zdobywa się poprzez wykazanie się określonym zasobem wiedzy i umiejętności.

STOPNIE HARCERSKIE

ochotniczka/młodzik

tropicielka/wywiadowca

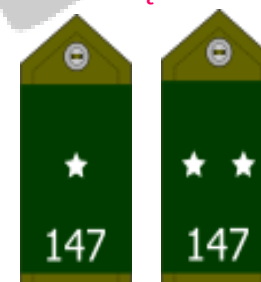
STOPNIE STARSZOHARCERSKIE

pionierka/odkrywca

samarytanka/ćwik

STOPNIE WĘDROWNICZE

Harcerka Orła/Harcierz Orli

Harcerka/ Harcierz Rzeczypospolitej

Jak rozpisać próbę na stopień?

Formalnie kompletna próba na stopień powinna zawierać:

1. oznaczenie na jaki stopień próba jest rozpisywana
2. oznaczenie drużyny w jakiej dany stopień jest zdobywany
3. aktualny stopień oraz imię i nazwisko zdobywającego
4. datę rozpoczęcia i przewidywaną datę zakończenia próby
5. stopień, imię i nazwisko opiekuna próby
6. zadania próby
7. podpis drużynowego/zastępowego/opiekuna wraz z pieczęcią drużyny o rozpoczęciu lub tylko o zakończeniu próby (jeżeli takową drużyna dysponuje)
8. załączniki takie jak np. próby na sprawności (w systemie stopni jest określona liczba sprawności, które są wymagane do poszczególnych stopni) lub np. próbę wędrowniczą do prób na stopień H.O.

WZÓR OTWARCIA

Proszę o otwarcie prób na sprawności: .....

.....
/podpis/

Sprawności

Sprawności to harcerskie instrumenty metodyczne. To biegłość harcerza w pewnej dziedzinie, **wykazana w praktyce**. Zdobyte sprawności wskazuje, że dany harcerz wykonał określone zadania i posiadał niezbędne umiejętności.

Jednogwiazdkowe

ŁAZIK

dwugwiazdkowe

TECHNIK
OBOZOWY

trzygwiazdkowe

KOLEKCJONER

czterogwiazdkowe (mistrzowskie)

EKOLOG

WZÓR ZAMKNIĘCIA

IMIĘ I NAZWISKO .....
WIEK: ..... STOPIEŃ: .....
KARTA PRÓBY NA SPRAWNOŚĆ .....
DATA OTWARCIA PRÓBY .....

LP.	ZADANIE	DATA	POTWIERDZENIE
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

Po zaliczeniu wszystkich wymagań proszę o zamknięcie próby i przyznanie mi sprawności.

.....
/podpis/

Zasady postępowania podczas otwierania i zamykania prób na stopnie i sprawności mogą różnić się między drużynami. We wszystkich jednak realizujemy te same wymagania na sprawności oraz te same wymagania na poszczególne stopnie. Różnice środowiskowe mogą polegać na tym, do kogo składamy wniosek o zamknięcie próby na sprawność (może to być drużynowy, przyboczny, czy funkcyjny drużyny), ile wymagań na sprawność musimy zrealizować, czy tego, kto może potwierdzić podpisem zrealizowanie jednego z zadań próby.

ZADANIE ZESPOŁOWE

Pracę w drużynie tworzą wszyscy, nie tylko kadra, ale także zastępy. Zadania zespołowe mają na celu doskonalenie umiejętności pracy w grupie, ale także mają służyć - nie tylko wykonującym je zastępom, ale całej drużynie.

Zadaniem zespołowym może być np. przygotowanie zbiórki drużyny, biwaku, akcja zarobkowa, zbiórka Naborowa czy organizacja jakiegoś przedsięwzięcia - np. Miasteczka Harcerskiego.

Jak należy zaplanować zadanie zespołowe?

- 1) Należy wybrać lidera zespołu - nie musi to być zastępowy, liderem może być ktokolwiek z zastępu
- 2) Sporządzić listę rzeczy do zrobienia (wszelkie działania związane z przygotowaniem, promocja, kluczowe działania)
- 3) Rozdzielić zadania wśród wszystkich uczestników zadania zespołowego
- 4) Ustalić terminy wykonania zadań
- 5) Dopilnować wykonania wszystkich działań

**PAMIĘTAJ, ŻE KAŻDE ZADANIE MUSI BYĆ
CELOWE, ROZWIJAJĄCE I POŻYTECZNE!**

Gotowy harmonogram zatwierdza drużynowy. I od teraz - lider trzyma pieczę nad realizacją poszczególnych zadań, aby zadanie zespołowe udało się w 100%.

BEZPIECZEŃSTWO

Pamiętaj, że każdą zbiórkę zastępu czy jakiegokolwiek inne działanie zastępu należy przeprowadzić z **OPIEKUNEM PEŁNOLETNIM**. Możesz zrobić ją np. w domu pod okiem rodzica, w tygodniu w szkole, np. na świetlicy pod opieką nauczyciela, lub w innym miejscu. W przypadku problemu ze znalezieniem opiekuna zawsze możesz zwrócić się z prośbą o pomoc do kadry drużyny - na pewno pomogą! ☺

KARTA ZADANIA ZESPOŁOWEGO

Zastępowy/Lider:			
Temat zadania:			
Kto bierze udział :			
Data rozpoczęcia zadania :		Data zakończenia zadania :	

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ			
Co jest do zrobienia ?	Kto wykonuje ?	Kto kieruje ?	Na kiedy ?

OCENA ZADANIA		
Co było dobre :	Co było złe :	Co należy poprawić :

Zadanie zespołowe zaliczono rozkazem L.....z dnia .....

.....
Podpis drużynowego

CO SIĘ NA KURSIE DZIAŁO...

Fragmenty „Księgi Jaszczurki” pisane przez kursantów

„Gdy składasz Przyrzeczenie Harcerskie, czujesz w brzuchu motyle. Tak, jak wtedy, gdy pierwszy raz się zakochasz. Uśmiechnięta, rumiana twarz drużynowej dodaje Ci siły. Gdy patrzysz na swoją drużynę, czujesz, jakbyś znała ich całe życie, jakbyś zerknęła na swoją rodzinę, która Cię kocha, a ty ich. Wiesz, że wszyscy są z Ciebie dumni. Masz wrażenie, że Bóg jest z Ciebie dumny, że chce Ci złożyć gratulacje. Lecz pamiętaj, Przyrzeczenie to nie są słowa rzucane na wiatr. Wiążą się z tym również obowiązki. Obowiązki, które powinien spełniać każdy harcerz. Lecz nie traktuj tego jako kary za jakiś straszny czyn. Jest to w pewnym sensie wyróżnienie, którego możesz dostąpić. Nie ważne, w jakiego Boga wierzysz, ani jaki masz kolor skóry, nieważny jest twój wygląd zewnętrzny, lecz to, co masz w środku. Pomagaj innym tak, jak potrafisz najbardziej, pomagaj tym, którzy tego chcą lub nie oraz tym, którzy tego potrzebują. Nie jest napisane, że musisz żelaznie trzymać się Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego. Lecz staraj się być im posłuszny, dla Boga, dla drużyny, przyjaciół i rodziny. Lecz przede wszystkim dla samego siebie. Przez całe życie dążmy do ideału. I nie tłumacz się, że to jest niewykonalne, bo wiem, że skłamałbyś wtedy. Spójrz na swojego drużynowego i już masz odpowiedź.”

Angelika Żelazo

„Gdy harcerz składa Przyrzeczenie, nie staje się lepszy, lecz silniejszy. Na obozie czy na zbiórce to nie ma większego znaczenia, bo Przyrzeczenie jest siłą, która pozwala dążyć do ideału. Harcerz nigdy nie przyrzeka, że nie zbłądzi i że się nie pomyli, harcerz przyrzeka tylko, że będzie posłuszny Prawu. My jesteśmy tylko ludźmi, zawsze możemy zbłądzić. A jak rozumiecie ósmy punkt prawa? Że harcerz musi chodzić z uśmiechem od ucha do ucha? Nie! Chodzi o to, żeby umieć się pogodzić z tym, że coś nie idzie po twojej myśli. A piąty? Czy trudno jest postąpić po rycersku? Powiem Wam znów NIE! Wystarczy w siebie wierzyć. Szóste prawo też jest wykonalne! Wystarczy uwierzyć w siebie i innych!”

Emilia Bąk

„W harcerstwie widzę prawy życiowe, które prowadzą mnie przez życie. Nie wyobrażam sobie, żeby osoba, w której sercu nie panuje miłość i chęć pomocy, znajdowała się w harcerstwie. Jeżeli człowiekowi naprawdę zależy na tej organizacji, to będzie w stanie zmienić swoje poglądy życiowe oraz przekonania. Każdy harcerz za swój cel życiowy przyjmuje dążenie do ideału. Osoba, która należy do harcerstwa i angażuje się w jego istnienie nigdy nie pozostanie sama. Druhny i Druhowie tworzą jedną wielką rodzinę. Każdego harcerza cechuje odwaga i poświęcenie.”

Zastęp

„Harcerz jest czynny i niesie pomoc bliźnim. Harcerz bez chwili wahania pomaga innym. Robi to bezinteresownie, stara się czynić dobro. Nieważne, czy jest to pomoc starszej osobie, czy rodzicom. Może to być pomoc psychiczna jak i fizyczna. Np. kiedy ktoś jest smutny, to go pociesza, a nie mówi, że jest okropnie i w ogóle. Ze strony fizycznej, kiedy stanie się wypadek, to zadzwoni po pogotowie. Tak sobie wyobrażam pomoc innym.”

Weronika Torbic, Agata Zakrzewska, Martyna Skolmowska

„Bycie harcerzem to niewątpliwie wielki zaszczyt. Sami dobrowolnie podejmujemy się tego pełnego poświęceń doświadczenia. Harcerstwo kształtuje w człowieku najpiękniejsze cechy: uczciwość, umiejętność bezinteresownej pomocy czy ofiarność. Nasza przygoda z nim zaczyna się zazwyczaj na obozach. Tam też składamy Przyrzeczenie, które jest nieodłączną częścią życia każdego z nas. Całe życie uczymy się tych wartości, które w życiu uważane są za najcenniejsze. Są to nasze ideały,, które próbujemy spełniać co dnia.”

Zastęp 3

„Co to znaczy być harcerzem?

- Wypełniać obowiązki wynikające z Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego,
- Służyć Ojczyźnie, bliźnim i Bogu.”

Michał Kochanowski, Damian Górski, Rafał Górecki, Wiktoria Jatocha

„Co to znaczy być harcerzem i jakie są harcerskie ideały?”

Bycie harcerzem to coś więcej niż noszenie munduru z przypiętym krzyżem, to swego rodzaju sposób na życie. Harcerstwo to przede wszystkim przyjaźń, ciepło, pomoc innym, ale też praca nad sobą. Nie chodzi o kolor skóry czy religię, tylko o wspólną ideę, która nam przyświeca. Warto złożyć Przymierzenie, by móc udoskonalać się, co jest dużo łatwiejsze i przyjemniejsze w grupie.

Harcerstwo jest dobrowolne, wykształca wewnętrzną siłę i pewność siebie, dlatego jest takie wyjątkowe.”

Mał, Ola, Hela, Piotrek, Damian, Aneta

„Być harcerzem, to znaczy być opiekuńczym.

- Pamiętać o tym, co się dzieje wokół nas,
- Pamiętać o tym, że nie zawsze liczymy się tylko my.

Harcerz to nie byle stanowisko.”

Elizabeth Dargent

„Bycie harcerzem oznacza przygodę i ciągłą pracę nad sobą. Jest to bardzo długa droga i żaden harcerz nie jest dość idealny, by przestać nad sobą pracować, w tej pracy pomaga mu Prawo i Przymierzenie Harcerskie, które dodaje nam siły i pokazuje nam, co mamy jeszcze w sobie poprawić. Bycie harcerzem zobowiązuje nas do pomocy innym, do godnego reprezentowania harcerstwa i do pamięci o tych, którzy walczyli za Ojczyznę.”

Zuzia Łuczak, Sebastian Sokół, Patrycja Pióro, Alek Kowalski, Kuba Zych

MĄDROŚCI KURSOWE - Z humorem ☺

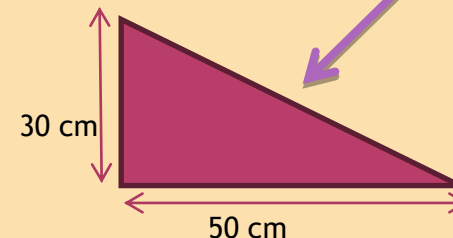
„Uwierz, życie ma sens. To ty tu rozdajesz karty”
Piotr D./Sebastian S.

„Tematyka las.
- Dzikie drzewa!”
?

„Rozpoczęcie bzurki... (zbiórki)”
Marta H.

Zasady z kodeksu zastępu:
„Nie kleimy kolegów do krzesta.”
Sebastian S.

„-Tak powinien wyglądać proporzec.
- A ten bok ile ma?”

Damian Z.

„Coś o wielkim myciu. Na biwak zabieramy rzeczy do mycia.”
Maria S.

„- Duch zastępu, co to oznacza?
- Duch zajęć to...”

Rafał G.

„- Co zastępowy robi przed zbiórką?
(chodzi o informowanie o zbiórce)
- Komunikuje.
- Dobrze!
- Być zawsze radosnym?”

Aleksandra N.

„Nie wkładamy żab do śpiwora.”
?

„Nie jeździmy na biwaki z zuchami.”
Martyna S.

„Biegłam ruchem jednostajnym.”
Zuzanna G.

„Kto się uśmiecha, ten ma profit.”
Maria S.

„Nie dajemy ostrych rzeczy i narzędzi Czarkowi.”
Sebastian S.

„Bezpieczeństwo to taki stan, gdy czujemy się bezpiecznie.”
Zuzanna G.

„Jak się człowiek pali, to trzeba go ugasić gaśnicą.”
Aleksandra N.

„To, co wydalają psy i jest brązowe...”

Emilia B.

„- Czy ktoś zna numery alarmowe?
- Policja!
- A numer?
- Yyyy...”

Piotr D.

„Podsumowując, trzeba mieć opiekuna i kamizelkę.”
Michał K.

„- Jeżeli zbiórki będą się powtarzać, będzie nudno i frekwencja będzie coraz niższa.
- Ale dlaczego?”

Wojciech Sz.

„- Czy podczas kąpieli potrzebujemy nadzoru?
- Zależy, czy to duża kąpiel, czy mała.”
Sebastian S.

„Jeśli się nie znamy na pływaniu łódką, to nie zabieramy się za to, bo mogą być skutki optakalne (...).
Bądź co bądź, musimy być zabezpieczeni przed łódką.”
Wojciech Sz.

„Każdy z nich zdobył siedem piór, z których mogą złożyć skrzydła i wyruszyć w dalszą podróż...”

hm. Inga Rusin